

Ringmärkningen vid Falsterbo fågelstation 1987

The ringing activity at Falsterbo Bird Observatory in 1987

Lennart Karlsson, Karin Persson & Göran Walinder

Meddelande nr 123 från Falsterbo fågelstation

Ringmärkningen vid Falsterbo bedrevs under 1987, liksom tidigare under 1980-talet, enligt fasta rutiner (se Roos & Karlsson 1981). Årets totalsumma, 16 042 fåglar av 82 arter, är den särklassigt lägsta under dessa åtta år (\bar{x} 1980-86: 23 223). Av denna summa faller 99% inom det s.k. standardprogrammet (kategori A-C i Appendix).

I Appendix redovisas samtliga arters årssummor fördelade på säsonger. Siffrorna från fyren kan direkt jämföras med motsvarande siffror i årsrapporterna för 1980-86, publicerade i nr 2 av Anser 1981-87. Däremot kan kategori C (Flommen) endast jämföras med uppgifterna från och med 1983 (se tabell hos Karlsson m.fl. 1986), eftersom fångsten på lokalen upphörde redan den 15 september under säsongerna 1980-82.

Fångstinsatserna på respektive lokaler under 1987 redovisas i Tabell 1. Vid fyren var fångstinsatsen nära medeltalet för 1980-86 både under våren och hösten, medan den var väsentligt lägre i Flommen. Det sistnämnda beror på att vassen var relativt låg och därmed blev också näten betydligt mer utsatta för vind. Redan vid vindstyrkor på ca 10 m/s var det mycket besvärligt att finna lä för näten, särskilt vid västvind, då det blåste rakt in i de flesta nätgatorna. Den låga fångstinsatsen kan naturligtvis i någon mån ha påverkat resultaten, men, som framgår nedan, påverkade andra faktorer fångstsiffrorna i långt högre grad.

Tabell 1. Fångstinsats 1987 fördelad på lokaler samt antalet nättimmar i förhållande till genomsnittet för åren 1980-86 (C endast 1983-86).

Trapping efforts 1987 distributed on trapping sites and number of net hours in relation to the average number of the period 1980-86 (C only 1983-86).

Lokal och period <i>Site and period</i>	Timmar <i>Hours</i>	Nättimmar <i>Net hours</i>	+/- <i>(%)</i>
A: Fyren 21 Mar - 10 Jun (82 dgr)	365	5642	+ 4
B: Fyren 21 Jul - 10 Nov (113 dgr)	641	8796	-3
C: Flommen 21 Jul - 30 Sep (72 dgr)	275	4556	-23

I denna rapport ges som vanligt en del kommentarer till årets fångstresultat inom de olika kategorierna i Appendix. Därefter följer en översikt över pågående projekt med anknytning till ringmärkningen. Till slut ges några exempel på återfynd, som rapporterats under 1987, samt en lista över det senaste årets publikationer i serien "Meddelanden från Falsterbo fågelstation".

A: Fyren 21 mars - 10 juni

Totalt ringmärktes under vårsäsongen 3894 fåglar, vilket är det näst lägsta antalet under 80-talet (\bar{x} 1980-86: 4685). Vintern 1987 var som bekant av det strängare slaget. Inte bara i Sverige, utan även över stora delar av den europeiska kontinenten, var det en av de kallaste vintrarna under 1900-talet (SMHI 1987). Man kunde alltså förvänta sig låga fångstsiffror för de arter som övervintrar i Europa.

Tabell 2. Vårfångsten av 20 utvalda arter under 1987 jämfört med medeltalen för 1980-86.

Spring captures of 20 selected species in 1987 compared to the average 1980-86.

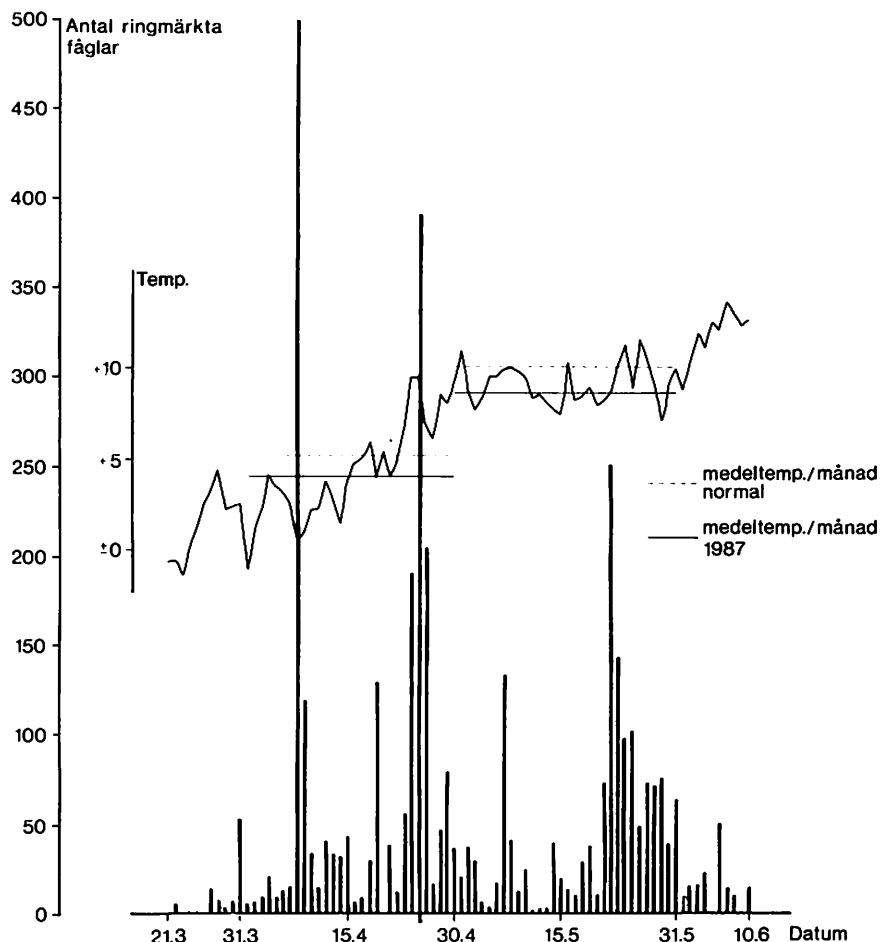
	1987	\bar{x} 1980-86		1987	\bar{x} 1980-86
Gårdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	27	48	Törnsångare <i>S. communis</i>	60	74
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	322	180	Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	74	74
Rödake <i>Erithacus rubecula</i>	757	1246	Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	74	63
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	39	16	Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	1237	1638
Rodstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	114	111	Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	66	211
Koltrast <i>Turdus merula</i>	57	67	Svartvit flugsn <i>Ficedula hypoleuca</i>	87	44
Taltrast <i>T. philomelos</i>	86	68	Talgöxe <i>Parus major</i>	38	53
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	31	47	Törnskata <i>Lanius collurio</i>	35	36
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	12	46	Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	370	137
Artsångare <i>Sylvia curruca</i>	140	111	Såvsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	8	24

I Tabell 2 har vi sammanställt vårens fångstsiffror för 20 valda arter jämfört med deras medeltal för 1980-86. Nio av arterna (gårdsmyg, järnsparv, rödhake, koltrast, taltrast, kungsfågel, talgöxe, bofink och såvsparv) tillbringar vintern i Europa och för sex av dem ligger fångstsiffrorna under medeltalet. För järnsparv, taltrast och bofink noterades däremot mycket höga siffror. För järnsparv och bofink kan dessa i huvudsak härledas till två dagar, den 8 och 9 april. Då märktes 139 + 64 järnsparvar och 240 + 19 bofinkar. Anledningen till detta massuppträdande var, att mild luft strömmade upp mot Sydsverige men inte förmådde tränga undan den kalla luften i norr. I stället började kalluften utbreda sig söderut och därmed vände också sträcket för de nämnda arterna. Fenomenet kan alltså ses som en kombination av kraftigt insträck och retursträck (jfr. Karlsson m.fl. 1986).

I Figur 1 jämföres dagsummorna under vårsäsongen med dygnsmedeltemperaturen kl 19-19 (uttryckt som $(\max + \min)/2$). Uppgifterna har hämtats från SMHI:s station vid Falsterbo fyr. Det gängse mönstret är naturligtvis att stigande temperatur medför höga fångstsiffror. För de ovan diskuterade dagarna, den 8 och 9 april, är som synes förhållandet det motsatta. "Normalt" inflöde av fågel ägde främst rum under perioderna 26 - 28 april och 22 - 25 maj. Under hela första hälften av maj låg fångstsiffrorna långt under medeltalet, vilket får anses bero på att medeltemperaturen gjorde detsamma.

En effekt av den kyliga våren borde vara att fåglarna ankom senare än normalt. En sammanställning över ankomstdatum, uttryckt som mediantdatum, visas i Tabell 3. Som representerar för Europaflättarna har vi valt tre nattsträckare, som inte i nämnvärd grad påverkades av retursträcket den 8 - 9 april. Något förvånande är det kanske att dessa tre arter uppvisar en så pass splittrad bild i förhållande till den "normala" ankomsttiden. Snarare hade man förväntat sig genomgående sen ankomst hos dessa arter, som har en längre sträckperiod och dessutom allmänt anses som mera väderkänsliga än de som anländer senare.

För merparten av de tidiga tropikflyttarna ligger ankomstdatum 1987 ungefär en vecka senare än "normalt". Två arter, lövsångare och svartvit flugsnappare, visar

Figur 1. Antalet ringmärkta fåglar per dag under våren 1987 i relation till dygnsmedeltemperaturen (kl 19-19, max + min / 2).

Daily captures during spring 1987 in relation to the average twentyfour hour temperature (19-19 hrs, maximum + minimum / 2).

emellertid normal ankomst. Anledningen är att de bägge arterna fångades i betydande antal redan under den första värmevågen i slutet av april (se Figur 1). Av stationens fångststatistik framgår, att hanarna hos lövsångaren anländer ungefär två veckor före honorna. Förhållandet är likartat för svartvit flugsnappare och även för andra arter. Av de i Tabell 3 uppräknade tidiga tropikflyttarna var det emellertid bara lövsångare och svartvit flugsnappare som hann fram i den första vågen.

För de sent ankommande arterna var variationen jämfört med tidigare år som väntat liten.

Bland de något ovanligare inslagen i fångsten ska här endast nämnas elva mindre flugsnappare, vilket är den högsta vårsumman under 80-talet.

Tabell 3. Ankomstdatum (medlandatum) för olika kategorier av nattsträckare under våren 1987 jämfört med medelankomstdatum 1980-86.

Median date of arrival in nocturnal migrants of different categories during spring migration 1987 compared to average median date 1980-86

	1987	1980-86
A. Europaflyttare		
<i>Species migrating within Europe</i>		
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	14 Apr	20 Apr
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	24 Apr	17 Apr
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	8 Apr	5 Apr
B. "Tidiga" tropikflyttare		
<i>Trans-Saharan migrants, arriving "early"</i>		
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	23 May	18 May
Rödstjart <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	22 May	16 May
Årtsångare <i>Sylvia curruca</i>	22 May	14 May
Törnsångare <i>S. communis</i>	25 May	20 May
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	23 May	16 May
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	15 May	14 May
Svartvit flugsn. <i>Ficedula hypoleuca</i>	8 May	9 May
C. "Sena" tropikflyttare		
<i>Trans-Saharan migrants, arriving "late"</i>		
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	1 Jun	31 May
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	26 May	1 Jun
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	24 May	28 May
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	29 May	21 May

B: Fyren 21 juli - 10 november

Höstsäsongen vid fyren gav den lägsta totalsumman under 80-talet: 8389 fåglar (\bar{x} 1980-86: 12 721). Allmänt sett beror detta främst på att de flesta tropikflyttarna nu fångades i lägre antal än normalt, samt att flera av de s.k. invasionsarterna uteblev eller bara förekom sparsamt. Detta gäller t.ex. mesarna, som varit minst sagt talrika de tre närmast föregående höstarna.

Bland de arter som fångades i högre antal än medeltalet för 1980-86, skall särskilt rödhaken framhållas. Årets höstsiffra är t.o.m. den högsta under 80-talet.

Sommarvädret var säkerligen inte gynnsamt för häckningsresultatet hos många småfågelarter. Det var kyligt under långa perioder och mycket nederbördsrikt (SMHI 1987). Många häckningsförsök torde ha misslyckats på grund av att ungarna frös ihjäl och/eller dukade under av födobrist.

De standardiserade fångstrutinerorna innebär bl.a. att man bör kunna få ett mått, om än grovt, på häckningsframgången hos de arter som ringmärks i någorlunda stort antal. Ett sätt att mäta är att jämföra det faktiska antalet ringmärkta ungfåglar mellan olika år. Ett annat sätt är att också sätta antalet ungfåglar i relation till antalet gamla. Flera studier har emellertid visat, att ungfåglarna alltid är klart överrepresenterade i fångstmateriel från kuststationer, vilket i sin tur antas bero på skillnader i flyttningsstrategi och val av rastplatser hos åldersgrupperna (se t.ex. Ralph 1981, Alerstam 1982). I nedanstående exempel har vi därför endast jämfört antalet ungfåglar.

Tabell 4 visar antalet ringmärkta ungfåglar under hösten 1987 hos några valda arter, jämfört med medeltalet för respektive art under 1980-86. Siffrorna för ladusvala, sävsångare och rörsångare är från Flommen (se även under C nedan), övriga från fyren. Vi har delat in arterna i tre grupper efter huvudsakligt födoval. Hos de utpräglande insektsätarna (särskilt de som tar flygande insekter) finner vi genomgående låga fångstsiffror, sävsångaren undantagen (se nedan). Hos mask- och bärätarna är däremot förhållandet snarast det omvända. Man kan anta att väderleken under summer generellt missgynnade produktionen av insekter och därmed också de fågelarter som lever av insekter. Vidare kan man tänka sig, att det ymniga regnandet hade till följd att dagmaskarna befann sig alldeles i markytan och således blev lättåtkomliga byten för t.ex. trastar.

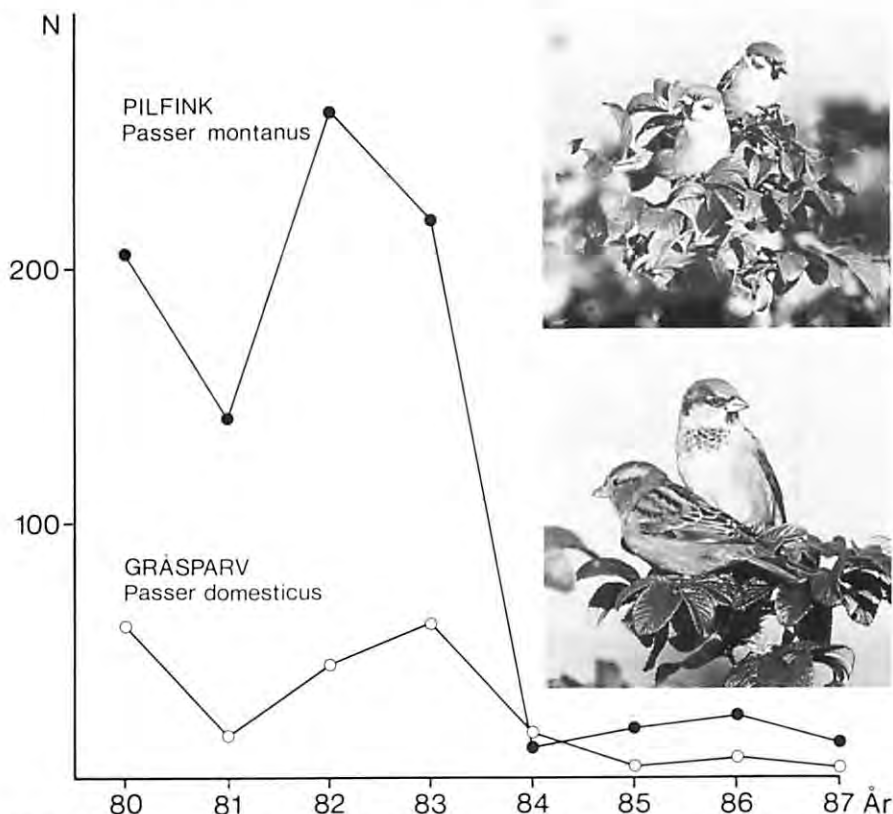
Tabell 4. Antal ringmärkta ungfåglar (1k) under hösten 1987 jämfört med medeltalet för 1980-86 (för kungsfågel 1982-86).

Number of ringed juveniles (Euring age code 3) in autumn 1987 compared to the average of 1980-86 (in Regulus regulus 1982-86).

	1987	\bar{x} 1980-86
A. Arter som lever på små och/eller flygande insekter. <i>Species feeding on small and/or flying insects.</i>		
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	84	202
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	525	391
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	1287	1624
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	28	57
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	1055	1974
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	275	1342
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	27	94
B. Arter som till stor del kan övergå till bärdiet i stället för insekter. <i>Species also feeding on berries.</i>		
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	247	225
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	89	53
C. Arter som tar föda på marken, gärna mask. <i>Species taking food on the ground, often worms.</i>		
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	3186	1620
Koltrast <i>Turdus merula</i>	34	17
Taltrast <i>T. philomelos</i>	279	194
Rödvingetrast <i>T. illacus</i>	34	22

Det säger sig självt, att födotillgången är av avgörande betydelse för häckningsframgången. Men eftersom vi saknar mera exakta uppgifter om såväl insektsproduktion som masktäthet, får resonemanget ovan tills vidare ses som en spekulation. Dessutom finns en mängd andra faktorer, t.ex. boplatsens belägenhet, väderlek vid kritiska faser i häckningen, konkurrens mellan närstående arter m.m., vilka påverkar häckningsresultatet, och dessa faktorer har inte vägts in här. För oss, som arbetar med fångst av flyttande fåglar, är det dock av stort intresse att få veta hur pass väl det lilla stickprov ur populationen, som de ringmärkta fåglarna utgör, avspeglar häckningsframgången. En nyligen publicerad jämförelse mellan häckfågeltaxeringar och fångstsiffror från Ottenby 1970 - 1983 visar positiva korrelationer mellan dessa två metoder (Svensson m.fl. 1986). Häckfågeltaxeringen mäter dock endast antalet häckande par, inte häckningsframgången.

Ett annat mål med det standardiserade fångstprogrammet är att mäta långsiktiga förändringar i fågelbestånden. Materialet från Falsterbo omfattar hittills endast åtta år, men redan nu kan man åtminstone se tendenser.

Figur 2. Antalet ringmärkta gråsparvar och pilfinkar 1980-87. Data från Fyren 21.7 - 10.11.

Number of ringed *Passer domesticus* and *P. montanus* 1980-87. Site and period: Fyren 21.7 - 10.11.

Som ett exempel visas i Figur 2 höstfångsten av gråsparv och pilfink under 80-talet. Bägge arterna betraktas som stannfåglar (SOF 1978) men flyttningssoro konstateras varje höst både vid Falsterbo (Roos 1984) och Ottenby (Pettersson 1982). Dessa rörelser är dock av tämligen lokal karaktär att döma av ringmärkningsåterfynden. De gråsparvar och pilfinkar, som fångas i Falsterbo, är således av sydvästskånskt ursprung och nästan uteslutande ungfåglar (1k). Figuren antyder att en kraftig nedgång i det sydvästskånska beståndet av gråsparv och pilfink ägde rum mellan hösten 1983 och hösten 1984, samt att bägge arterna därefter legat kvar på denna relativt sett låga nivå. Eftersom det är ungfåglar som fångas, kan figuren också tolkas som att ungpoduktionen 1984-87 har varit dålig. Detta kan naturligtvis i sin tur bero på ett minskat antal häckande par. Vi vet dessutom genom egna observationer och genom rapporter från andra ornitologer (Lennarth Blomquist, Jan Danielson, Leif Hansson) att anta-

let Passer (främst gråsparv) minskat betydligt i bl.a. Helsingborg, Köpenhamn, Malmö, Lund, östra Skåne och på Falsterbonäset. Det finns alltså anledning att noggrant följa utvecklingen för dessa, av ornitologer ofta förbisedda arter, för att kontrollera om minskningen är av tillfällig natur eller ej.

Inledningsvis nämnde vi, att de s.k. invasionsarterna var sparsamt företrädade denna höst. Framför allt var det blåmes och talgoxe, som efter tre höstar med riklig förekomst, nu endast märktes i 558 respektive 202 ex. För ett "icke-invasionsår" får dock dessa siffror betecknas som ganska höga. Av blåmesarna var endast 58% ungfåglar (1k) mot 97, 92 och 93% under 1984-86. Nog torde dessa siffror avspegla att häckningen gick dåligt för blåmesarna 1987!

Avslutningsvis ett par notiser angående höstens rariteter. Två kungsfågelsångare (båda 1k) ringmärktes den 3 respektive den 30 oktober. I övrigt kan konstateras att rosenfinken blir alltmer frekvent i stationens märkningslistor (Tabell 5), helt i linje med artens allmänna expansion i Sverige (se t.ex. Ström 1986).

Tabell 5. Antal ringmärkta rosenfinkar vid Falsterbo fördelade på år och månader.

Number of ringed Carpodacus erythrinus at Falsterbo distributed by year and month of capture.

	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Total
1974	-	-	-	-	-	1	1
1977	-	-	-	-	1	-	1
1978	1	1	-	1	-	-	3
1979	1	-	-	-	-	-	1
1980	-	-	1	-	-	-	1
1981	-	-	-	1	-	-	1
1982	1	-	-	-	1	-	2
1983	2	-	-	-	-	-	2
1984	4	-	-	1	-	-	5
1985	-	-	-	2	-	-	2
1986	2	-	-	-	-	-	2
1987	1	-	-	4	-	-	5
Total	12	1	1	9	2	1	26

C: Flommen 21 juli - 30 september

Årets totalsumma, 3547 fåglar, är den näst lägsta under 80-talet (lägst: 3270, 1984). Många arter fångades i långt mindre antal än medeltalet för 1983-86, t.ex. buskskvätta 37 (\bar{x} = 76), kärrsångare 66 (123), rörsångare 1802 (2100) och lövsångare 396 (1201). Särskilt anmärkningsvärd är siffran för lövsångare. Antagligen beror det låga antalet till en del på dåligt häckningsresultat (jfr. ovan) men också på att det helt saknades bladlös i vassen under sensommaren, vilket gjorde att lövsångarna i mindre utsträckning drogs till vass.

En art som däremot märktes i ett antal över medelvärdet (571 mot 428 i medeltal för 1983-86) var sävsångaren. Detta går stick i stäv mot resonemanget om dåligt väder, dålig födotillgång och dåligt häckningsresultat för insektätare. Vi kan bara gissa på ett par möjliga faktorer, som kan ha gynnat sävsångaren: (A) Gynnsam övervintring medförde många häckande par. Längs en inventeringssträcka i Kvismaren sjöng t.ex. ett 50-tal sävsångare, mot ett tjugotal under de närmast föregående åren (Pettersson 1988). (B) Färre rörsångare i häckningsområdet än normalt. Enligt Svensson (1978) tycks rörsångaren vara dominant över sävsångaren. Ett lägre antal rörsång-

are skulle i så fall kunna gynna sävsångaren, t.ex. när det gäller konkurrens om födan. Kombination av (A) och (B) är naturligtvis också möjlig, men vi avstår att göra ytterligare spekulationer över detta här.

Antalet rörsångare låg, som tidigare nämnts, under medeltalet för 1983-86. Om det nu är så att antalet fångade ungfåglar verkligen avspeglar häckningsframgången, så borde denna avspeglning även ge utslag i antalet fångade fjolåringar (2k) påföljande år. Vi förutsätter då att inga dramatiska förändringar sker i vinterkvarteren mellan de olika åren. Genom nya, förbättrade metoder för åldersbestämning kan vi nu dela in de adulta rörsångarna i två grupper: fjolåringar (2k) och äldre (3k+), (Karlsson m.fl. 1988). I Tabell 6 visas antalet ringmärkta unga (1k) rörsångare och fjolåringar (2k) under 1984-87. Perioden är kort men förhållandet mellan 1k och 2k är ungefär 5:1 alla tre åren. Lite tillspetsat kan man uttrycka det som så, att en av fem bortflyttande unga rörsångare överlever flyttningen, övervintringen och den första häckningssången.

Tabell 6. Antal ringmärkta ungfåglar (1k) av rörsångare jämförda med antal fjolåringar (2k) följande år. Data från Flommen 21.7 - 30.9.

Number of ringed juveniles (1k; Euring age code 3) compared to the number of second year birds (2k; Euring age code 5) the next year in Acrocephalus scirpaceus. Site and period: Flommen 21 July - 30 September.

	1k	2k	1k/2k
1984	991		
1985	1969	207	4,8
1986	1784	436	4,5
1987		311	5,7

D: Fångst utanför standardprogrammet

Under denna rubrik hamnar endast 34 fåglar, som fångats för fotografering eller i samband med guidning utanför de ordinarie säsongerna. I samband med tornsvalefångst i mitten av juni hamnade även en lärkfalk i ett nät!

E: Pullmärkning

Huvuddelen av fåglarna inom denna kategori märktes i stationens småfågelholkar i Falsterbo park. Arbetet ingår i det svenska Holkprojektet (se Karlsson m.fl. 1987 a,b för exempel på resultat från de fem första årens arbete).

Häckningsresultatet var dåligt, framför allt hos mesarna. I flera fall hittades döda unga i holkarna.

Specialprojekt med anknytning till ringmärkningen

"Fotoprojektet" (Karlsson m.fl. 1985) fortsatte med kompletterande fotografering och sammanställningsarbete. Liksom i fjol åkte vi på turné med kameran för att få bilder på fåglar med känd ålder (kontroller) eller på arter som uppträder fåtaligt i Falsterbo. Anslag till denna verksamhet har bägge åren erhållits från Elis Wides fond. Under 1987 fick vi hjälp i arbetet av Lennarth Blomquist, Leif Hansson, Lars Möllersten, Christer Persson, Sala fågelklubb samt Kvismare och Ottenby fågelstationer. Till dessa samt till Göran Svahn, som körde turnébilen, framföres ett stort tack. Som tidigare nämnts har en uppsats om åldersbestämning av rörsångare färdigställts för publicering i Vår Fågelvärld.

I det dagliga rutinarbetet ingår numera insamling av fett- och viktuppgifter hos de infångade fåglarna. Fettupplagringen bedöms enligt en sjugradig skala (se Pettersson 1983). Förhållandet mellan fettmängd och vikt kan användas t.ex. vid studier av flyttningsstrategier. Ett sådant projekt behandlar fettupplagringen hos rödhakar fångade

vid Falsterbo och Ottenby. Falsterborödhakarna har i genomsnitt mindre fett men väger mer än Ottebyrödhakarna. Detta kan troligtvis sättas i samband med olika flyttningsstrategier hos de två kategorierna rödhakar. Antagligen är många av Falsterborödhakarna "kortetappflyttare", som flyger över landområden och då bara är i behov av små fettreserver. Ottenbyrödhakarna är däremot ute på en längre flyttnings-etapp över öppet hav och är utrustade med större fettreserver. Skillnaden i kroppsvikt kan möjligen bero på skillnader i vattenbalans, på så sätt att Falsterbofåglarna innehåller mer vatten och/eller Ottenbyfåglarna kan ha förlorat vatten under flyttningen. Studien har nära anknytning till de orienteringsförsök som utförs med rödhakar från Falsterbo och Ottenby (Sandberg m.fl. 1988).

Under året som gått har en genomgång av fångstsiffrorna från fyren före 1980 gjorts. Avsikten har varit att utvärdera användbarheten av dessa siffror i monitoring-sammanhang. Resultaten kommer så småningom att publiceras i Anser.

Fångsten i vassarna på Flommen har givit unika möjligheter att studera de två snarlika arterna rör- och kärrsångare. En mängd olika mått har insamlats och resulterat i en ny, enkel metod att skilja de bägge arterna åt. Metoden går ut på att sätta vinglängden i relation till längden av innerfansinskrifningen på andra handpennan. En uppsats i ämnet kommer att publiceras i juninumret av den engelska tidskriften Ringing & Migration (Walinder m.fl. 1988).

Återfynd och kontroller

Under denna rubrik lämnas som vanligt några exempel på återfynd som rapporterats under året.

En pärluggla, märkt i september 1982, kontrollerades på Lågsjär, Åland i november 1986. En annan pärluggla från oktober 1985, kontrollerades i Gästrikland ett år senare.

Två sävsångare kontrollerades i Jugoslavien med två veckors mellanrum (sept). Svenska sävsångarfynd i Jugoslavien är inte vanliga, men under 80-talet finns därifrån även ett par fynd av sävsångare märkta vid Kvismaren (Sjölinder 1983, 1987). Däremot finns det ganska gott om fynd i grannlandet Italien (Österlöf 1975). Måhända beror de senaste årens jugoslaviska fynd på en ökad ornitologisk verksamhet i det landet?

Bland övriga återfynd från sydligare breddgrader kan nämnas en törnskata i Buda-pest, Ungern (maj) och en rörsångare i Agadir, Marocko (oktober). Den sistnämnda utgör periodens sydligaste fynd.

Blåmesmärkningarna hösten 1986 resulterade bl.a. i 18 kontroller vid Stigsnes på SW Själland (okt 86), ett fynd på Lolland (maj) och ett på Christiansö (april).

Norriifrån rapporterades en rödstjärt från Haparanda Sandskär (märkt september 84 / kontrollerad september 87) samt två intressanta häckplatsfynd från Nordnorge: en blåhake (september 86 / juli 87) och en svartvit flugsnappare (september 85 / juni 86). Blåhaken är vår första återfunna, och dessutom hade den deltagit i Roland Sandbergs orienteringsförsök.

Meddelanden från Falsterbo fågelstation

I stationens publikationsserie utkom under 1987 följande arbeten:

Nr 115. Smith, H. & Nilsson, J.-Å. 1987. Intraspecific variation in migratory pattern of a partial migrant, the Blue Tit (*Parus caeruleus*): an evaluation of different hypotheses. The Auk 104: 109-115.

- Nr 116. Svensson, S., Hjort, C., Pettersson, J. & Roos, G. 1986. Bird population monitoring: a comparison between annual breeding and migration counts in Sweden. -Baltic Birds IV: 215-224. Vår Fågelvärld, Suppl. 11. Stockholm.
- Nr 117. Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1987. Ringmärkningen vid Falsterbo fågelstation 1986. - Anser 26: 81-96.
- Nr 118. Walinder, G. & Karlsson, L. 1987. Häckande fåglar i Flommens naturreservat 1984-86. - Anser 26: 179-188.

Personalen under året bestod förutom av författarna av Lothar Bach, Magnus Svensson och Ola Svensson. Vi tackar för ett gediget och väl utfört arbete. Ett särskilt tack riktar vi till ledamöterna i SkOF:s Falsterbokommitté (Thomas Alerstam och Johnny Karlsson) för gott stöd och samarbete, samt till Hasse och Linnea Carlsson för vykortsförsäljning och "hustomteverksamhet" på stationen.

Referenser

- Alerstam, T. 1982. Fågelflyttning. Lund.
- Karlsson, J., Källander, H., Persson, K. & Svensson, S. 1987 a. Det svenska holkfågelprojektet 1980-84. Förhandlingar vid Femte Nordiska Ornitologiska Kongressen 1985. Göteborg.
- Karlsson, J., Källander, H., Persson, K. & Svensson, S. 1987 b. "Holkprojektet" -några resultat från de fem första årens arbete. - Viltnytt nr 23: 58-65.
- Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1985. Fotografisk dokumentation av ålders- och könsskillnader hos fåglar - målsättning, arbetssätt och exempel på resultat. - Vår Fågelvärld 44: 465-478.
- Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1986. Ringmärkningen vid Falsterbo fågelstation 1985. - Anser 25: 93-112.
- Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1987. Ringmärkningen vid Falsterbo fågelstation 1986. - Anser 26: 81-96.
- Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1988. Åldersbestämning av rörsångare *Acrocephalus scirpaceus* med hjälp av irisfärg, tarsfärg och tungfläckar. - Vår Fågelvärld 47: under tryckning.
- Pettersson, J. 1982. Ottenby fågelstation höstsäsongen 1981. - Calidris 11: 63-73.
- Pettersson, J. 1983. Åldersbestämning av tättingar och vadare. Rapport från Ottenby fågelstation nr 1. Degerhamn.
- Pettersson, Å. 1988. Från fågelstationerna: Kvismare fågelstation. Vår Fågelvärld 47:33.
- Ralph, C.J. 1981. Age ratios and their possible use in determining autumn routes of passerine migrants. - Wilson Bull. 93: 164-188.
- Roos, G. 1984. Flyttning, övervintring och livslängd hos fåglar ringmärkta vid Falsterbo (1947-1980). - Anser, Suppl. 13. Lund.
- Roos, G. & Karlsson, L. 1981. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1980. - Anser 20: 99-108.
- Sandberg, R., Pettersson, J. & Alerstam, T. 1988. Why do migrating robins *Erithacus rubecula*, captured at two nearby stop-over sites, orient differently? - Animal behaviour, under tryckning.
- Sjölinder, B. 1983. Ringmärkningsverksamheten 1982. - Verksamheten vid Kvismare fågelstation 1982: 58-69.
- Sjölinder, B. 1987. Ringmärkningsverksamheten 1986. - Fåglar i Kvismaren 2: 57-69.
- SMHI. 1987. Väder och Vatten. Norrköping.

- Ström, K. 1986. Rosenfinkens förekomst och expansion på västkusten. - Fåglar på Västkusten 4: 137-152.
- Svensson, S.E. 1978. Territorial exclusion of *Acrocephalus schoenobaenus* by *A. scirpaceus* in reedbeds. - Oikos 30: 467-474.
- Svensson, S., Hjort, C., Pettersson, J. & Roos, G. 1986. Bird population monitoring: a comparison between annual breeding and migration counts in Sweden. - Baltic Birds IV: 215-224. Vår Fågelvärld, Suppl. 11, Stockholm.
- Walinder, G., Karlsson, L. & Persson, K. 1988. A new method for separating Marsh Warblers *Acrocephalus palustris* from Reed Warblers *A. scirpaceus*. - Ringing & Migration 9: under tryckning.
- Österlöf, S. 1975. Ringmärkningscentralens årsrapport för 1966. Stockholm.

De skånska rödhakarna är kraftigare och inte så feta som de öländska. Foto: Jens B Bruun

Summary

As in 1980-86, daily netting of migrants (mainly passerines) was carried out at Falsterbo (55.23 N / 12.50 E), southern Sweden, during spring and autumn 1987. The trapping efforts at the standard sites, Fyren (lighthouse garden) and Flommen (reed bed area) are summarized in Table 1. Annual totals of all species are given in Appendix. Out of a grand total of 16042 ringed birds, 99% were caught during the periods with standardized netting at Fyren and Flommen (A - C in Appendix).

A: Fyren (lighthouse garden) 21 March - 10 June

The total, 3894 ringed birds, is the second lowest during the 1980s. Especially the species wintering in Europe were caught in small numbers (Table 2), probably an effect of severe conditions in the wintering areas. The high numbers in *Prunella modularis* and *Fringilla coelebs* mainly originate from 8 and 9 April, when a change-over to cold weather caused reversed migration in these species. Other effects of the weather conditions during spring, such as daily captures in relation to temperature (Fig. 1) and median arrival dates (Table 3), are briefly discussed.

B: Fyren (lighthouse garden) 21 July - 10 November

*In autumn, 8389 birds were ringed at this site, which is the lowest number during the 80s (\bar{x} 1980-86: 12721). Unsuccessful breeding and low numbers of eruptive species are probably the general reasons. However, some species were caught in high numbers, e.g. *Erethacus rubecula* and some of the *Turdus* species. Possible influence on breeding results from food resources is briefly discussed (Table 4).*

*Fig. 2 shows the decrease in numbers of ringed *Passer domesticus* and *Passer montanus* during the 80s. The decrease tallies with reports from other parts of Scania and also from Copenhagen.*

*Only 558 *Parus caeruleus* and 202 *Parus major* were caught this autumn, compared to an average of 4600 and 1044 respectively during the three previous autumns. Only 58% of *Parus caeruleus* were juveniles (Euring age code 3) compared to an average of 94% in 1984-86, another indication of unsuccessful breeding.*

*Rare birds in autumn captures were two *Phylloscopus proregulus*. In all, five *Cardopodacus erythrinus* were ringed this year, a confirmation of the fact that this species is becoming more and more frequent (Table 5).*

Flommen (reed bed area) 21 July - 30 september

*Also at this site, the total was low: 3547 ringed birds. Several species were ringed in numbers far below the average for 1983-86, e.g. *Saxicola rubetra* 37 (\bar{x} = 76), *Acrocephalus palustris* 66 (123), *Acrocephalus scirpaceus* 1802 (2100) and *Phylloscopus trochilus* 396 (1201). The high number of *Acrocephalus schoenobaenus*, 571 (\bar{x} 1983-86: 420), is unexpected, and we have no relevant background factors to explain this.*

*Table 6 shows the number of juveniles (Euring code 3) *Acrocephalus scirpaceus* in relation to the number of second year birds (Euring code 5) ringed the next year. The proportion is near 5:1 in all three cases.*

Special projects

*The photographic documentation of age and sex differences continued with complementary photogaphing. A paper on age determination in *Acrocephalus scirpaceus* is in press.*

*Other projects running at the station concern fat deposition and orientation in *Erethacus rubecula*, the separation of *Acrocephalus palustris* from *A. scirpaceus*, and the use of ringing results before 1980 for monitoring purposes.*

A list of papers published as "Reports from Falsterbo Bird Observatory" in 1987 is shown above. These reports, as well as earlier ones, can be ordered from the Bird Observatory (address below).

Recoveries

*Among recoveries reported in 1987 was one *Aegolius funereus*, ringed 1982 and re-trapped on Lågskär, Åland, Finland in November 1986. Two *Acrocephalus schoenobaenus* were re-trapped in Yugoslavia (September). The most southerly report during the year was an *Acrocephalus scirpaceus* from Agadir, Morocco (October). Our first recovery ever of a *Luscinia svecica* was reported from northern Norway (July).*

Lennart Karlsson, Karin Persson & Göran Walinder, Falsterbo fågelstation, Box 17, 230 11 Falsterbo.

Foto sid 90: Jan Elmøld/N

APPENDIX

Ringmärkta fåglar vid Falsterbo fågelstation 1987 fördelade på fångstlokaler. A: Fyren 21 mars - 10 juni. B: Fyren 21 juli - 10 november. C: Flommen 21 juli - 30 september. D: Fångst utanför standardprogrammet. E: Pulli.

Number of birds ringed at Falsterbo Bird Observatory in 1987 distributed on different trapping sites. A: Fyren 21 March - 10 June. B: Fyren 21 July - 10 November. C: Flommen 21 July - 30 September. D: Trapping outside the standard scheme. E: Pulli.

	A	B	C	D	E	Summa Total
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	1	51	10	-	-	62
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	-	-	-	-	1	1
Lärkfalk <i>F. subbuteo</i>	-	-	-	1	-	1
Småfläckig sumphöna <i>Porzana porzana</i>	-	-	1	-	-	1
Skärfläcka <i>Recurvirostra avosetta</i>	-	-	-	-	1	1
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	-	-	1	-	-	1
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	-	-	1	-	-	1
Grönben <i>T. glareola</i>	-	-	4	-	-	4
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	-	-	-	-	8	8
Nattskär <i>Caprimulgus europaeus</i>	1	-	-	-	-	1
Tornsvala <i>Apus apus</i>	-	-	-	7	-	7
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	4	3	1	-	-	8
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	1	-	2	-	-	3
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	-	-	40	-	-	40
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	3	2	98	-	-	103
Hussvala <i>Delichon urbica</i>	-	1	1	-	-	2
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	6	145	34	-	-	185
Ängsplärka <i>A. pratensis</i>	2	28	1	-	-	31
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	1	3	24	-	-	28
Forsärla <i>M. cinerea</i>	-	1	-	-	-	1
Sädesärla <i>M. alba</i>	12	35	17	-	-	64
Gårdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	27	232	9	-	-	268
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	322	197	35	-	-	554
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	757	3530	82	-	-	4369
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	39	9	-	-	-	48
Blåhake <i>L. svecica</i>	2	-	-	-	-	2
Svart rödstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	9	3	-	-	-	12
Rödstjärt <i>P. phoenicurus</i>	114	146	6	-	22	288
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	12	13	37	-	-	62
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	6	18	19	-	-	43
Ringtrast <i>Turdus torquatus</i>	2	1	-	-	-	3
Koltrast <i>T. merula</i>	57	41	-	2	-	100
Björktrast <i>T. pilaris</i>	1	6	-	-	-	7
Taltrast <i>T. philomelos</i>	86	304	6	-	-	396
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	8	36	-	-	-	44
Dubbeltrast <i>T. viscivorus</i>	2	1	-	-	-	3
Gråshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	1	1	-	-	-	2
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	-	-	571	-	-	571
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	12	4	68	-	-	84
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	31	10	1802	-	-	1843
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	-	-	1	-	-	1
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	12	38	1	-	-	51
Höksångare <i>Sylvia nisoria</i>	1	-	-	-	-	1
Ärtsångare <i>S. curruca</i>	140	74	5	-	-	219
Törnsångare <i>S. communis</i>	60	32	15	-	-	107

Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	74	302	2	-	-	378
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	74	93	4	2	-	173
Kungsfågelsångare <i>Phylloscopus proregulus</i>	-	2	-	-	-	2
Grönsångare <i>P. sibilatrix</i>	4	13	2	-	-	19
Gransångare <i>P. collybita</i>	41	115	9	-	-	165
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	1237	1165	396	-	-	2798
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	66	305	-	-	-	371
Brandkronad kungsfågel <i>R. ignicapillus</i>	1	-	-	-	-	1
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	11	28	1	-	-	40
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	11	4	-	-	-	15
Svartvit flugsnappare <i>F. hypoleuca</i>	87	140	4	2	13	246
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	1	-	-	-	-	1
Svartmes <i>Parus ater</i>	1	1	-	-	-	2
Blåmes <i>P. caeruleus</i>	12	558	22	5	27	624
Talgöxe <i>P. major</i>	38	202	3	5	99	347
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	3	5	-	1	7	16
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	-	-	2	-	-	2
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	35	39	4	-	-	78
Varfågel <i>L. excubitor</i>	-	1	-	-	-	1
Skata <i>Pica pica</i>	-	1	-	-	-	1
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	18	4	-	-	-	22
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	-	4	-	-	-	4
Pilfink <i>P. montanus</i>	-	17	-	-	-	17
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	370	101	-	-	-	471
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	9	30	1	-	-	40
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	14	54	3	-	-	71
Steglits <i>C. carduelis</i>	-	1	-	-	-	1
Grönsiska <i>C. spinus</i>	2	106	-	-	-	108
Hämpling <i>C. cannabina</i>	16	61	-	-	-	77
Vinterhämpling <i>C. flavirostris</i>	-	5	-	-	-	5
Gråsiska <i>C. flammea</i>	3	2	-	1	-	6
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	1	3	1	-	-	5
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	19	23	-	4	-	46
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	1	-	-	4	-	5
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	4	16	-	-	-	20
Ortolansparv <i>E. hortulana</i>	1	-	-	-	-	1
Sävsparv <i>E. schoeniclus</i>	8	23	201	-	-	232
Total Total	3894	8389	3547	34	178	16042
Arter Species	60	61	43	11	8	82